

ARREST VAN HET HOF (Vierde kamer)
8 maart 1988 *

In zaak 321/86,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Bundesfinanzhof, in het aldaar aanhangig geding tussen

A. Töpfer & Co. GmbH, te Hamburg,

en

Hauptzollamt Hildesheim,

om een prejudiciële beslissing betreffende de uitlegging van verordening nr. 223/77 van de Commissie van 22 december 1976 houdende uitvoeringsbepalingen alsmede vereenvoudigingsmaatregelen van de regeling voor communautair douanevervoer (PB 1977, L 38, blz. 20),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

samengesteld als volgt: G. C. Rodríguez Iglesias, kamerpresident, T. Koopmans en C. Kakouris, rechters,

advocaat-generaal: J. Mischo

griffier: D. Louterman, administrateur

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— de firma Töpfer, vertegenwoordigd door K. Landry, advocaat te Hamburg,

— het Hauptzollamt Hildesheim, in de persoon van zijn directeur,

* Procestaal: Duits.

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. Sack, lid van haar juridische dienst, als gemachtigde,

gezien het rapport ter terechtzitting en ten gevolge op de mondelinge behandeling op 27 oktober 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 10 december 1987,

het navolgende

Arrest

- 1 Bij beschikking van 25 november 1986, ingekomen ten Hove op 19 december daaraanvolgend, heeft het Bundesfinanzhof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee prejudiciële vragen gesteld over de uitlegging van verordening nr. 223/77 van de Commissie van 22 december 1976 houdende uitvoeringsbepalingen alsmede vereenvoudigingsmaatregelen van de regeling voor communautair douanevervoer (PB 1977, L 38, blz. 20).
- 2 Het voor de verwijzende rechter aanhangige geschil is ontstaan naar aanleiding van de uitvoer naar Noorwegen van een partij witte suiker door de firma Töpfer, gevestigd te Hamburg. Aangezien deze uitvoer plaatsvond zonder afgifte van het controle-exemplaar T nr. 5 dat nodig is ter verkrijging van de restitutie bij uitvoer waarop de firma eigenlijk recht had, verzocht deze het Hauptzollamt Hildesheim, het douanekantoor van vertrek voor haar uitvoer van suiker, om afgifte achteraf van het vereiste controle-exemplaar. De firma Töpfer voerde daarbij aan, dat een door haar zelf ingevuld formulier T nr. 5 was afgestempeld en ondertekend op het Deense douanekantoor Frederikshavn, waar de suiker ten uitvoer naar Noorwegen was aangeboden.
- 3 Toen het Hauptzollamt weigerde aan dit verzoek te voldoen, stelde Töpfer beroep in bij het Finanzgericht Hamburg. Dit beroep werd verworpen op grond dat afgifte achteraf van een controle-exemplaar slechts mogelijk is wanneer alle uitvoerformaliteiten zijn vervuld, wat in deze zaak niet het geval was.

- 4 Tegen deze beslissing stelde Töpfer cassatieberoep („Revision”) in bij het Bundesfinanzhof. Zij beriep zich daarbij op de rechtspraak van het Hof, inzonderheid op het arrest van 6 oktober 1982 (zaak 302/81, Eggers, Jurispr. 1982, blz. 3443). Töpfer voerde aan, dat de douaneautoriteiten ingevolge dit arrest verplicht zijn het controle-exemplaar T nr. 5 achteraf af te geven, wanneer de omstandigheid dat het document niet bij de verzending van de waren is aangevraagd of afgegeven niet aan de belanghebbende onderneming is toe te rekenen en deze de voor de afgifte van het document vereiste bewijsstukken kan overleggen. In het onderhavige geval is het document niet afgegeven omdat de chauffeur van de vrachtwagen waarmee de suiker werd vervoerd, niet is gestopt bij een Duits douanekantoor, maar zich rechtstreeks tot de Deense douane heeft gewend.

- 5 Het Bundesfinanzhof gaf toe dat volgens de rechtspraak van het Hof afgifte achteraf van het controle-exemplaar toelaatbaar moet worden geacht, doch vroeg zich af, of voor de afgifte achteraf niet vereist is dat de verzendings- en uitvoerformaliteiten zijn vervuld, zij het met uitzondering van het verzoek om afgifte van het daartoe behorende controle-exemplaar.

- 6 Om dit probleem te kunnen oplossen heeft het Bundesfinanzhof de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen voorgelegd:
 - „1) Moet het gemeenschapsrecht dat in juni 1979 van toepassing was op het douanevervoer van goederen die voor restituties bij uitvoer in aanmerking kwamen, inzonderheid de artikelen 10 en 12 van verordening (EEG) nr. 223/77 van de Commissie van 22 december 1976 houdende uitvoeringsbepalingen alsmede vereenvoudigingsmaatregelen van de regeling voor communautair douanevervoer (PB 1977, L 38, blz. 20), aldus worden uitgelegd, dat afgifte achteraf van het controle-exemplaar T nr. 5 enkel mogelijk is indien de verzendings- of uitvoerformaliteiten zijn vervuld?

 - 2) Zo ja: Kan het kantoor van vertrek, waar de douaneformaliteiten voor verzending moesten worden vervuld, alleen dan overgaan tot afgifte achteraf van het controle-exemplaar T nr. 5 wanneer die formaliteiten aldaar zijn vervuld, of volstaat het dat bij een ander douanekantoor — eventueel in een andere Lid-Staat — uitvoerformaliteiten zijn vervuld? ”

- 7 Voor een nadere uiteenzetting van het juridisch kader en van de antecedenten van het hoofdgeding en voor een samenvatting van de bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen uit het dossier worden hierna slechts weergegeven voor zover dat noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.
- 8 Allereerst moet worden opgemerkt, dat verordening nr. 1209/85 van de Commissie van 3 mei 1985 tot wijziging van verordening nr. 223/77 (PB 1985, L 124, blz. 19) aan laatstgenoemde verordening een artikel 13 ter toevoegt, op grond waarvan het controle-exemplaar T nr. 5 achteraf kan worden afgegeven op voorwaarde — onder meer — dat de belanghebbende het bewijs levert dat het controle-exemplaar T nr. 5 wel degelijk betrekking heeft op de goederen „waarvoor de verzendings- of uitvoerformaliteiten zijn vervuld”. Deze bepaling was ten tijde van de feiten nog niet van toepassing.
- 9 Vervolgens blijkt uit het door de exporterende onderneming ingeroepen arrest van 6 oktober 1982 dat, volgens de rechtspraak van het Hof, proceduregebreken die niet zijn toe te rekenen aan degene die naar gemeenschapsrecht normaliter aanspraak kan maken op een voordeel, zoals bijvoorbeeld een restitutie bij uitvoer, geen nadelig gevolg voor deze persoon mogen hebben.
- 10 De eerste vraag van de nationale rechter komt derhalve in wezen erop neer te vernemen of het volledig nalaten van de verzendings- of uitvoerformaliteiten als een „proceduregebrek” in de zin van deze rechtspraak kan worden beschouwd.
- 11 Uit de aan de nationale rechter voorgelegde processtukken blijkt in feite:
- dat bij het douanekantoor van vertrek te Hildesheim geen enkele verzendingsformaliteit door middel van de formulieren T1 en T nr. 5 is vervuld;
 - dat het voorfixatiecertificaat voor de uitvoer van de suiker niet, na controle, door het kantoor van vertrek is geviséerd;

- dat niet is meegedeeld dat de goederen de Deens-Duitse grens langs het in formulier T1 genoemde douanekantoor Padborg zijn gepasseerd;
- dat het door de exporterende firma naar behoren ingevulde formulier T1 niet door het kantoor van bestemming van het communautair douanevervoer te Frederikshavn is gecontroleerd en geïseerd;
- dat laatstgenoemd kantoor het formulier T nr. 5 slechts heeft geïseerd om aan te geven dat de in dat formulier opgegeven hoeveelheid suiker het grondgebied van de Gemeenschap heeft verlaten.

- 12 De artikelen 10 en 12 van verordening nr. 223/77 om uitlegging waarvan wordt verzocht, bepalen dat wanneer de toepassing van een communautaire maatregel welke inzake uitvoer van goederen werd getroffen, afhankelijk is gesteld van het bewijs dat de betrokken goederen de bestemming hebben gekregen die bij deze maatregel is voorzien, genoemd bewijs wordt geleverd door overlegging van het controle-exemplaar T nr. 5, dat bij communautair douanevervoer wordt afgegeven door het kantoor van vertrek.
- 13 Verordening nr. 192/75 van de Commissie van 17 januari 1975 houdende uitvoeringsbepalingen inzake de restituties bij uitvoer voor landbouwprodukten (PB 1975, L 25, blz. 1), stelt de verlening van restituties bij uitvoer van witte suiker afhankelijk van hetzelfde bewijs. Blijkens de considerans van de verordening heeft deze regeling ten doel, te verzekeren dat de produkten die de Gemeenschap verlaten, dezelfde zijn als die waarvoor de douaneformaliteiten bij uitvoer bij het kantoor van vertrek werden vervuld.
- 14 Wanneer, zoals in dit geval, op het kantoor van vertrek geen enkele formaliteit is vervuld, kan niet door middel van de eventueel bij het kantoor van bestemming verrichte controles worden uitgemaakt of de uitgevoerde goederen daadwerkelijk dezelfde zijn als die waarvoor de restitutie bij uitvoer vooraf is vastgesteld.

- 15 Bijgevolg spelen de bij het kantoor van vertrek vervulde formaliteiten een essentiële rol in het mechanisme van de restitutieverlening bij uitvoer en kunnen zij niet worden vervangen door controles bij het kantoor van bestemming. Het niet vervullen van dergelijke formaliteiten kan dus niet gewoonweg als een proceduregebrek worden beschouwd.
- 16 Mitsdien moet op de eerste vraag worden geantwoord dat de bepalingen die in juni 1979 van toepassing waren op het communautaire douanevervoer van goederen die in aanmerking kwamen voor restituties bij uitvoer, inzonderheid de artikelen 10 en 12 van verordening nr. 223/77, aldus moeten worden uitgelegd, dat afgifte achteraf van het controle-exemplaar T nr. 5 niet mogelijk is, indien de uitvoer- of verzendingsformaliteiten niet zijn vervuld.
- 17 Met zijn tweede vraag wenst de nationale rechter te vernemen of afgifte achteraf van het controle-exemplaar T nr. 5 mogelijk is, wanneer de uitvoerformaliteiten zijn vervuld bij een ander douanekantoor dan het kantoor van vertrek en met name bij een douanekantoor in een andere Lid-Staat.
- 18 Uit wat hiervoren met betrekking tot de eerste vraag is overwogen, volgt, dat de uitvoer- of verzendingsformaliteiten bij het kantoor van vertrek niet kunnen worden vervangen door controles bij het kantoor van bestemming of bij enig ander kantoor in een andere Lid-Staat, zodat het in de tweede vraag aan de orde gestelde probleem reeds door het antwoord op de eerste vraag is opgelost.

Kosten

- 19 De kosten door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

uitspraak doende op de door het Bundesfinanzhof bij beschikking van 25 november 1986 gestelde vragen, verklaart voor recht:

De bepalingen die in juni 1979 van toepassing waren op het communautaire douanevervoer van goederen die in aanmerking kwamen voor restituties bij uitvoer, inzonderheid de artikelen 10 en 12 van verordening nr. 223/77 houdende uitvoeringsbepalingen alsmede vereenvoudigingsmaatregelen van de regeling voor communautair douanevervoer, moeten aldus worden uitgelegd, dat afgifte achteraf van het controle-exemplaar T nr. 5 niet mogelijk is, indien de uitvoer- of verzendingsformaliteiten niet zijn vervuld.

Rodríguez Iglesias

Koopmans

Kakouris

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 8 maart 1988.

De griffier

De president van de Vierde kamer

J.-G. Giraud

G. C. Rodríguez Iglesias